

Vlaanderen
is materiaalbewust

GEBRUIK BINNEN EEN KADASTRALE WERKZONE

CODE VAN GOEDE PRAKTIJK
REGELING VOOR GEBRUIK VAN BODEMMATERIALEN

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

WWW.OVAM.BE

Code van goede praktijk
REGELING VOOR GEBRUIK VAN
BODEMMATERIALEN

5.09.2023

DOCUMENTBESCHRIJVING

- 1 *Titel van publicatie:*
Code van goede praktijk voor gebruik van bodematerialen binnen een kadastrale werkzone
- 2 *Verantwoordelijke Uitgever:*
OVAM
- 3 *Wettelijk Depot nummer:*
D/2018/5024/16
- 4 *Trefwoorden:*
Bodemkenmerken, uitgegraven bodem, baggerspecie, ruimingsspecie, bentonietslib, kadastrale werkzone, kenmerken werken, gebruik, soortgelijke kenmerken
- 5 *Samenvatting:*
Deze code van goede praktijk geeft de richtlijnen voor het gebruik van bodematerialen in een kadastrale werkzone.
- 6 *Aantal bladzijden:* 13
- 7 *Aantal tabellen en figuren:* 2 en 2
- 8 *Datum publicatie:* 5 september 2023
- 9 *Prijs:* /
- 10 *Begeleidingsgroep en/of auteur:*
Grondbank vzw, Grondwijzer vzw, OVAM, VEB, VOBAS, MOW
- 11 *Contactpersonen:*
Dirk Dedecker, Annick Vuye, Tinne De Koninck
- 12 *Andere titels over dit onderwerp:* /
xxxx

U hebt het recht deze brochure te downloaden, te printen en digitaal te verspreiden. U hebt niet het recht deze aan te passen of voor commerciële doeleinden te gebruiken.

De meeste OVAM-publicaties kunt u raadplegen en/of downloaden op de OVAM-website:
www.ovam.vlaanderen.be

INHOUD

1	Kader	5
1.1	leeswijzer	5
1.2	Doel van deze Code van goede praktijk	5
2	Ik ben de initiatiefnemer van de werken	6
2.1	Er is geen technisch verslag nodig	6
2.2	Er is een technisch verslag nodig	7
2.2.1	De plannen die in het technische verslag opgenomen waren, zijn gewijzigd. Wat nu?	9
3	Ik ben de uitvoerder van de werken	9
3.1	Er is geen technisch verslag nodig	10
3.1.1	Bodem uitgraven, baggeren of ruimen	10
3.1.2	Bodemmaterialen tussentijds (tijdelijk) opslaan	11
3.1.3	Bodemmaterialen gebruiken	11
3.2	Er is een technisch verslag	12

1 KADER

1.1 LEESWIJZER

Deze code van goede praktijk is een handleiding voor het gebruik van bodemmaterialen binnen een kadastrale werkzone zoals bedoeld in artikels 164 en 173, 2° van het VLAREBO.

Het gebruik van bodemmaterialen binnen een kadastrale werkzone wordt geëvalueerd door:

- een erkend bodemsaneringsdeskundige van type 1 of type 2 in een technisch verslag en door een erkende bodembeheerorganisatie in het conformiteitsattest; of
- de initiatiefnemer van de werken, als er voor het gebruik van de bodemmaterialen geen technisch verslag nodig is¹.

De uitvoerder van de werken zal voor het gebruik van de bodemmaterialen rekening moeten houden met de richtlijnen in:

- het technisch verslag en in het bijhorend conformiteitsattest, als een technisch verslag nodig is;
- de grondverzettoelating, als die nodig is;
- deze code van goede praktijk.

Deze code van goede praktijk richt zich tot de bodemsaneringsdeskundige, de initiatiefnemer van de werken of de uitvoerder van de werken en is dan ook in die zin geschreven.

1.2 DOEL VAN DEZE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Bodemmaterialen die concentraties aan verontreinigende stoffen bevatten die hoger zijn dan de waarden voor vrij gebruik (bijlage V van het VLAREBO) of waarvan men weet of redelijkerwijs kan aannemen dat ze stoffen bevatten die niet vermeld zijn in voormelde bijlage V, kunnen onder bepaalde voorwaarden als bodem worden gebruikt. Die gebruiksvoorwaarden, in dit geval voor gebruik binnen een kadastrale werkzone, moeten worden vastgelegd.

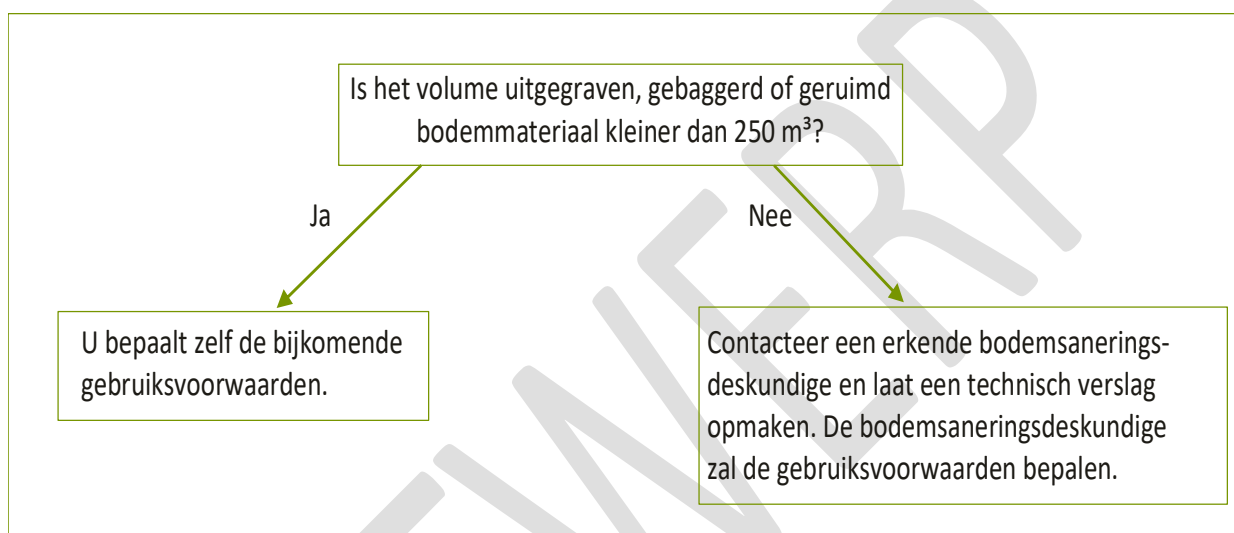
De bepalingen van deze code van goede praktijk zorgen dat het gebruik van bodemmaterialen geen bijkomende verontreiniging van het grondwater veroorzaakt en dat de mogelijke blootstelling aan verontreinigende stoffen geen bijkomend risico oplevert. De situatie zonder de werken is daarvoor de referentiesituatie.

De initiatiefnemer van de werken en de uitvoerder van de werken houden rekening met de gebruiksvoorwaarden bij de uitvoering van de werken.

¹ VLAREBO, artikel 173, 2°

2 IK BEN DE INITIATIEFNEMER VAN DE WERKEN

Bodemmaterialen kunnen onder bepaalde voorwaarden binnen de kadastrale werkzone worden gebruikt. Wat die voorwaarden zijn, en waar die voorwaarden worden bepaald, is afhankelijk van het volume bodemmaterialen dat wordt uitgegraven, gebaggerd of geruimd. Gebruik daarom het volgende doorloopschema:

Figuur 1: doorstroomschema voor de initiatiefnemer van de werken

2.1 ER IS GEEN TECHNISCH VERSLAG NODIG

U bepaalt de voorwaarden voor gebruik van bodemmateriaal binnen de kadastrale werkzone.

Hou rekening met beschikbare **informatie uit vroegere bodemonderzoeken** en evalueer het bijkomende effect en risico. Leg eventueel bijkomende gebruiksvoorwaarden op. De gebruiksvoorwaarden moeten overeenkomen met de besluiten in de voorgaande bodemonderzoeken.

Komt de partij bodemmaterialen die u wilt gebruiken van een bodem waarvoor het saneringscriterium is vastgesteld? Wordt dat saneringscriterium overschreden? Is er voor die bodem **al een conform verklaard bodemsaneringsproject** beschikbaar? Dan kunt u de partij bodemmaterialen gebruiken volgens de randvoorwaarden en uitvoeringsbepalingen die voor het vaste deel van de aarde zijn opgenomen in het bodemsaneringsproject en het bijhorend conformiteitsattest.

Bodemmaterialen waarvoor het saneringscriterium overschreden is en die niet kunnen worden gebruikt volgens de randvoorwaarden en uitvoeringsbepalingen die voor het vaste deel van de aarde zijn opgenomen in het bodemsaneringsproject en het bijhorend conformiteitsattest, komen niet in aanmerking voor gebruik binnen de kadastrale werkzone.

Vergeet de **wettelijke bepalingen** van het VLAREBO-besluit niet, zoals:

- u mag partijen bodemmaterialen met een verschillende milieuhygiënische kwaliteit niet mengen met de bedoeling om de gemengde partij te gebruiken op een manier die voor de niet gemengde partij niet is toegestaan. Voorbeeld: U mag geen sterk verontreinigde bodem mengen met een propere bodem, om de gemengde partij vervolgens zonder bijkomende voorwaarden te gebruiken binnen de kadastrale werkzone.²
- het gebruik van bodemmaterialen mag geen bijkomende verontreiniging van het grondwater veroorzaken en de mogelijke blootstelling aan verontreinigende stoffen mag geen bijkomend risico opleveren. De situatie zonder de werken is daarvoor de referentiesituatie.³
- bodemmaterialen mogen maar een maximum gehalte aan stenen, steenachtig materiaal of andere bodemvreemde materialen bevatten. Is het gehalte aan stenen en steenachtig materiaal of het gehalte aan andere bodemvreemde materialen te groot? Dan moet u de bodemmaterialen fysisch scheiden voor gebruik binnen de kadastrale werkzone.⁴

Bezorg aan de uitvoerder van de werken een verklaring dat er geen technisch verslag nodig is.⁵

2.2 ER IS EEN TECHNISCH VERSLAG NODIG

De erkende bodemsaneringsdeskundige bepaalt in het technisch verslag de voorwaarden voor het gebruik van bodemmaterialen binnen de kadastrale werkzone. Hij houdt rekening met aannames, gebruiksadviezen en -beperkingen en besluiten uit voorgaande bodemonderzoeken of bodemsaneringsprojecten.

Komt de partij bodemmaterialen die u wilt gebruiken van een bodem waarvoor het saneringscriterium is overschreden? En is er voor die bodem **al een conform verklaard bodemsaneringsproject** beschikbaar? Dan kunt u de partij bodemmaterialen gebruiken volgens de randvoorwaarden en uitvoeringsbepalingen die voor het vaste deel van de aarde zijn opgenomen in het bodemsaneringsproject en het bijhorend conformiteitsattest. Het gebruik van de bodemmaterialen is afgestemd op de bepalingen voor de uitvoering van de bodemsanering.

Bodemmaterialen waarvoor het saneringscriterium overschreden is en die niet kunnen worden gebruikt volgens de randvoorwaarden en uitvoeringsbepalingen die voor het vaste deel van de aarde zijn opgenomen in het bodemsaneringsproject en het bijhorend conformiteitsattest, komen niet in aanmerking voor gebruik binnen de kadastrale werkzone.

Het technisch verslag vermeldt de indeling voor het gebruik van de partij bodemmaterialen volgens tabellen 1 en 2.

² VLAREBO, artikel 160

³ VLAREBO, artikel 164, 2°

⁴ VLAREBO, artikel 165

⁵ VLAREBO, artikel 173/1, §1

Milieuhygiënische kwaliteit van de partij bodemmaterialen	Gebruik	
	Aard van de verontreiniging: - nieuw of gemengd - overwegend nieuw - onbekend	Aard van de verontreiniging: - historisch of gemengd - overwegend historisch - niet te bepalen°
Geen enkele parameter overschrijdt de 80% van de overeenkomstige bodemsaneringsnorm	Vrij gebruik	
Eén of meerdere parameters overschrijden de 80% van de overeenkomstige bodemsaneringsnorm	Gebruik volgens de code	
Eén of meerdere parameters overschrijden de overeenkomstige bodemsaneringsnorm	Gebruik volgens bodemsaneringsproject en bijhorend conformiteitsattest	Gebruik volgens deze code
Er is een ernstige bodemverontreiniging vastgesteld	Gebruik volgens bodemsaneringsproject en bijhorend conformiteitsattest	Gebruik volgens bodemsaneringsproject en bijhorend conformiteitsattest
° zie code van goede praktijk voor de afbakening van de kadastrale werkzone		

Tabel 1: Genormeerde parameters - gebruik binnen een kadastrale werkzone

Milieuhygiënische kwaliteit van de partij bodemmaterialen	Gebruik	
	Aard van de verontreiniging: - nieuw of gemengd - overwegend nieuw - onbekend	Aard van de verontreiniging: - historisch of gemengd - overwegend historisch - aard niet te bepalen°
Geen enkele parameters overschrijdt de 80% van de overeenkomstige toetsingswaarde bodemsaneringsnorm*	Vrij gebruik	
Eén of meerdere parameters overschrijden de 80% van de overeenkomstige toetsingswaarde bodemsaneringsnorm*	Gebruik volgens de code	
Er is een ernstige bodemverontreiniging vastgesteld	Gebruik volgens bodemsaneringsproject en bijhorend conformiteitsattest	Gebruik volgens bodemsaneringsproject en bijhorend conformiteitsattest
° zie code van goede praktijk voor de afbakening van de kadastrale werkzone		
* de toetsingswaarde 'bodemsaneringsnorm' wordt bepaald volgens de standaardprocedure voor technisch verslag.		

Tabel 2: Niet genormeerde parameters - gebruik binnen een kadastrale werkzone.

De erkende bodemsaneringsdeskundige gaat na of er gebruiksvoorwaarden nodig zijn voor:

- De gelaagdheid. De gelaagdheid drukt uit tot welke diepte het bodemmateriaal mag gebruikt worden. De diepte ten opzichte van het oorspronkelijke maaiveld moet gerespecteerd worden. Een partij bodemmateriaal kan op grotere diepte of ondieper gebruikt worden als u kunt motiveren dat dat geen bijkomende verontreiniging van het grondwater veroorzaakt en geen bijkomend risico op blootstelling oplevert.
- Gebruik van bodemmateriaal onder een verharding of een leeflaag. Verontreinigde bodemmaterialen die zich onder een verharding of een leeflaag bevonden, worden opnieuw onder een verharding of een leeflaag gebruikt, tenzij uit analysegegevens duidelijk is dat het gebruik van deze bodemmaterialen geen aanleiding geven tot een bijkomend risico en bijkomende grondwaterverontreiniging.
- Verplaatsingen van bodemmateriaal over significante afstanden, verplaatsingen van significante volumes bodemmateriaal of wijziging van de toepassingsdikte. Dergelijk gebruik van bodemmateriaal kan alleen als u kunt uitsluiten dat het grondwater bijkomend wordt verontreinigd én de blootstelling eraan geen bijkomend risico oplevert.

De voorwaarden voor gebruik van bodemmaterialen binnen de kadastrale werkzone worden in het technisch verslag opgenomen.

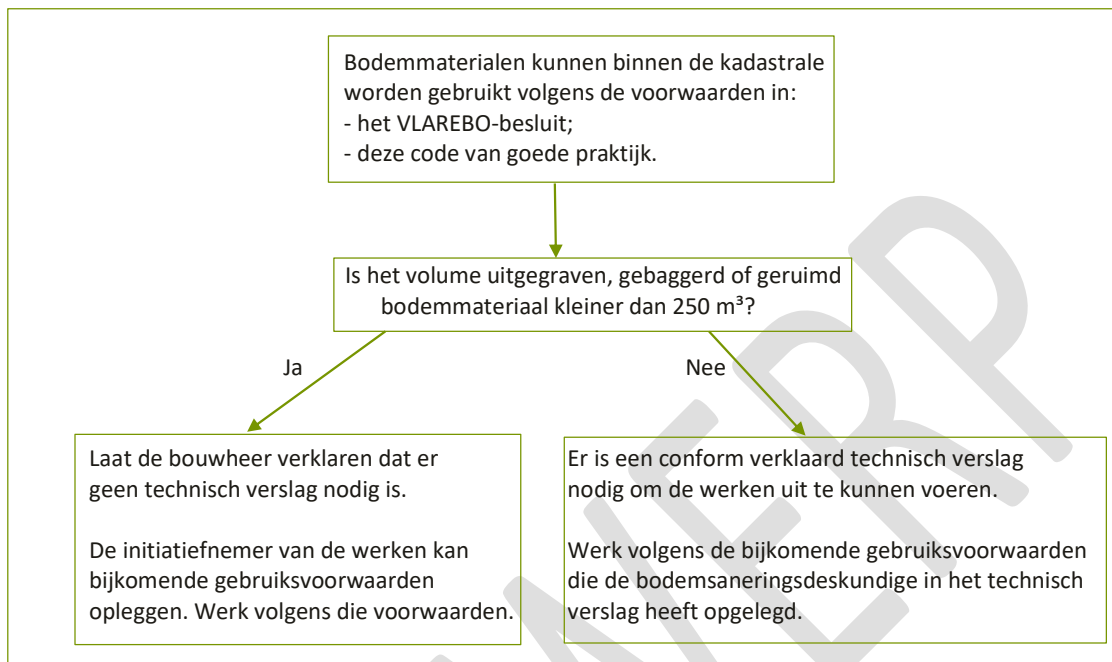
Geef aan welke bodemmaterialen hergebruikt kunnen worden binnen de kadastrale werkzone(s). U evalueert of de bodemmaterialen kunnen verlegd worden van zones met een lagere graad van verontreiniging naar zones met een hogere graad van verontreiniging (bv. pluim naar kern).

2.2.1 De plannen die in het technische verslag opgenomen waren, zijn gewijzigd. Wat nu?

U brengt uw bodemsaneringsdeskundige op de hoogte van deze wijziging. De bodemsaneringsdeskundige zal nagaan of de gebruiksvoorwaarden uit het technisch verslag nog actueel zijn. Eventueel moet een nieuw technisch verslag, met aangepaste gebruiksvoorwaarden, worden opgesteld.

3 IK BEN DE UITVOERDER VAN DE WERKEN

U kunt de bodemmaterialen gebruiken binnen de kadastrale werkzone als u de voorwaarden daarover respecteert. Gebruik daarom het volgende doorloopschema:

Figuur 1: doorstroomschema voor de uitvoerder van de werken

3.1 ER IS GEEN TECHNISCH VERSLAG NODIG

U kunt de bodemmaterialen uitgraven, baggeren of ruimen, tussentijds stockeren en binnen de kadastrale werkzone gebruiken als u aan de onderstaande voorwaarden voldoet.

3.1.1 Bodem uitgraven, baggeren of ruimen

3.1.1.1 Bodem uitgraven

U graaft de bodem selectief uit:

- in de diepte:
 - de teelaardelaag uitgraven;
 - de geroerde bodem uitgraven;
 - de ongeroerde bodem uitgraven;
 - uitgraven op basis van zintuiglijke vaststellingen.
- In het horizontaal vlak:
 - uitgraven op basis van zintuiglijke vaststellingen.

Met zintuiglijke vaststellingen wordt bedoeld:

- de aanwezigheid van bodemvreemde materialen, zoals plastic, ijzer, rubber, hout, vaten, ...;
- de aanwezigheid van stenen of steenachtige materialen, zoals natuurlijke stenen, bakstenen, beton, puin, sintels, asphalt;⁶

⁶ Zie ook CMA/2/II/A.11

- de aanwezigheid van een organoleptisch waarneembare verontreiniging (geur- of kleurafwijking).

3.1.1.2 Bodem baggeren of ruimen

Het sediment en het vaste deel van de waterbodem wordt selectief gebaggerd of geruimd in het horizontaal vlak op basis van zintuiglijke vaststellingen.

Met zintuiglijke vaststellingen wordt bedoeld:

- de aanwezigheid van bodemvreemde materialen, zoals plastic, ijzer, rubber, hout, vaten, ;
- de aanwezigheid van andere zintuiglijke vaststelbare verontreiniging, zoals:
 - organisch materiaal (geur- of kleurafwijking);
 - cyanide (blauwverkleuring na blootstelling aan de lucht);
 - gechloreerde solventen en vluchtige aromaten (geur).

3.1.2 Bodemmateriële tussentijds (tijdelijk) opslaan

U zorgt ervoor dat de bodemmateriële van de verschillende bodemlagen gescheiden van elkaar worden opgeslagen. De volgende bodemlagen kunnen voorkomen:

- de teelaardelaag;
- de ongeroerde bodem, per onderscheidbare textuur of lithologie;
- de sedimentlaag van de waterbodem;
- het vaste deel van de waterbodem;
- de verontreinigde bodem;
- de geroerde bodem:
 - vergraven bodem;
 - opgespoten bodem;
 - bentonietlib;
 - bodem met stenen, steenachtige of andere bodemvreemde materialen;
- de zintuiglijk verontreinigde bodem.

Neem de gepaste maatregelen zodat u vermijdt dat:

- de opgeslagen bodem met de onderliggende bodem wordt vermengd;
- de onderliggende bodem wordt verontreinigd omdat er geen verharding of folie aanwezig is (onderafdek);
- bodemdeeltjes afspoelen of opwaaien (bovenafdek);
- er rechtstreeks contact tussen de gestapelde bodemmateriële.

Hou er rekening mee dat de tussentijdse opslag van bodemmateriële volgens het omgevingsvergunningsbesluit kan gereguleerd zijn.

3.1.3 Bodemmateriële gebruiken

U gebruikt de bodemmateriële:

- binnen de afgebakende kadastrale werkzone;
- in dezelfde toepassing;
- onder dezelfde of strengere condities: bodemmateriële die zich onder een verharding of een leeflaag bevonden, worden opnieuw onder een verharding of een leeflaag gebruikt.

3.1.3.1 Ik ga verontreinigde bodemmateriële gebruiken?

Volg de gebruiksvoorwaarden die de initiatiefnemer van de werken daarvoor oplegt.

Hou er rekening mee dat ernstig verontreinigde bodemmaterialen niet gebruikt kunnen worden. Ga in overleg met de initiatiefnemer van de werken. Een erkende bodemsaneringsdeskundige kan hierin adviseren.

3.1.3.2 Ik stel tijdens de werken zintuiglijk vast dat bodemmaterialen verontreinigd zijn?

Gebruik zintuiglijk verontreinigde bodemmaterialen alleen binnen de vastgestelde verontreinigingsvlek en in dezelfde bodemlaag.

U deelt onmiddellijk de locatie van de niet eerder geïnventariseerde bodemverontreiniging mee aan de initiatiefnemer van de werken. De initiatiefnemer van de werken brengt de eigenaar of beheerder van het terrein op de hoogte. Voor de vastgestelde bodemverontreiniging zijn de bepalingen van het Bodemdecreet van toepassing.

De tijdelijke (tussentijdse) opslag van die bodemmaterialen mag geen aanleiding geven tot bijkomende risico's. Neem daarom de gepaste maatregelen zodat u vermijdt dat:

- de opgeslagen bodem met de onderliggende bodem wordt vermengd;
- de onderliggende bodem wordt verontreinigd omdat er geen verharding of afdekfolie aanwezig is (onderafdek);
- bodemdeeltjes afspoelen of opwaaien (bovenafdek);
- er rechtstreeks contact is met andere gestapelde bodemmaterialen.

3.1.3.3 Ik wil verontreinigde bodemmaterialen verplaatsen?

De initiatiefnemer van de werken houdt rekening met beschikbare informatie uit vroegere bodemonderzoeken en evalueert de bijkomende risico's. Eventueel legt hij bijkomende gebruiksvoorwaarden op. De gebruiksvoorwaarden moeten overeenkomen met de besluiten in de voorgaande bodemonderzoeken. U volgt deze gebruiksvoorwaarden.

3.2 ER IS EEN TECHNISCH VERSLAG

U kunt de bodemmaterialen uitgraven, baggeren of ruimen, tussentijds stockeren en binnen de kadastrale werkzone gebruiken als u aan de richtlijnen en gebruiksvoorwaarden uit het technisch verslag en het bijhorend conformiteitsattest voldoet. Hou er rekening mee dat de tussentijdse opslag van bodemmaterialen volgens het omgevingsvergunningsbesluit kan gereguleerd zijn.

Voor de selectieve behandeling van de bodemmaterialen baseert u zich op het zoneringsplan. Kunnen partijen bodemmateriaal niet in dezelfde kadastrale werkzone worden gebruikt? Zorg er dan voor dat deze partijen selectief worden uitgegraven, tussentijds gestockeerd en gebruikt.

3.2.1.1 Ik stel tijdens de werken zintuiglijk vast dat bodemmaterialen verontreinigd zijn?

U deelt onmiddellijk de locatie van de niet eerder geïnventariseerde bodemverontreiniging mee aan de initiatiefnemer van de werken. De initiatiefnemer van de werken brengt de eigenaar of beheerder van het terrein op de hoogte. Voor de vastgestelde bodemverontreiniging zijn de bepalingen van het Bodemdecreet van toepassing.

U meldt dit ook aan de erkende bodembeheerorganisatie waar de grondverzettoelatingen worden aangevraagd of de meldingen worden gedaan. Een erkende bodemsaneringsdeskundige zal het technisch verslag actualiseren en het aangepaste verslag aan de bodembeheerorganisatie bezorgen.

De tussentijdse opslag van die bodemmaterialen mag geen aanleiding geven tot bijkomende risico's. Neem daarom de gepaste maatregelen zodat u vermijdt dat:

- de opgeslagen bodem met de onderliggende bodem wordt vermengd;
- de onderliggende bodem wordt verontreinigd omdat er geen verharding of folie aanwezig is (onderafdek);
- bodemdeeltjes afspoelen of opwaaien (bovenafdek);
- er rechtstreeks contact is met andere gestapelde bodemmaterialen.